VASILE NOVAC

Noi dovezi ale prieteniei Al. G. Golescu – V. Alecsandri

Gheorghe Al.G. Golescu a oferit Fundaţiei Brătianu patru scrisori ale poetului de la Mirceşti, adresate tatălui său, Alexandru Golescu, ce aduc dovezi noi despre prietenia şi colaborarea celor două personalităţi ale istoriei noastre moderne. Ele se află, astăzi, în Colecţiile speciale ale Bibliotecii Naţionale.

Colaborarea politică între Vasile Alecsandri şi Al.G. Golescu a început, la Paris, în anii 1837-1838, când plănuiau, cu emigraţia polonă ca, ajutaţi de Franţa şi Anglia, să insurecţioneze cele două popoare împotriva imperiilor ţarist şi habsburgic pentru a obţine unitatea şi independenţa României, precum şi independenţa Poloniei[1]

Fondator alături de Dumitru Brătianu şi Ion Ghica, la 20 august 1839, a *Societăţii pentru învăţătura poporului român.* Al.G. Golescu va fi bucuros că, printre moldovenii care aderează la această societate, să-l fi întâlnit şi pe Vasile Alecsandri[2].

Relaţiile amicale dintre Vasile Alescandri şi Al.G. Golescu, începute în deceniul al IV-lea al secolului trecut, se vor fi consolidat în anii 1840-1848, prin colaborarea în cadrul societăţii culturale ce vizau unitatea naţională, şi, mai ales, în timpul Revoluţiei române din anii 1848-1849.

Un moment de vârf al acestei colaborări îl constituie misiunea lui Alexandru G. Golescu, la Paris, din a doua jumătate a anului 1849. Acest moment important este evocat de amândoi.

Al.G. Golescu a contracarat propaganda unei părţi din presa franceză care defăima revoluţia română, a atras de partea sa presa democrată, dar dacă ar fi avut bani, ar fi putut folosi şi presa reacţionară. În această acţiune, a fost mult susţinut de Baligot D. Beyne şi de Vasile Alecsandri, care a scris mai mult decât el în presa pariziană:

> "La aricolili de gazete am fost ajutat de Vasile Alecsandri, carele a scris prin gazete de zece ori mai mult decât puteam să scriu eu"[3]

La rândul său, Vasile Alecsandri declara filoromânului Ubicini:

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

"Timp de cinci luni de zile, Golescu și cu mine... ne făcurăm avocații cauzei moldo-valahe, prin grai și prin scris. Apartamentul meu se transformase într-un birou de redacție, de unde porneau zilnic un mare număr de articole care-și găseau loc în gazete"[4].

Când Alexandru G. Golescu se afla la Frankfurt, spre a se sfătui cu Ion Maiorescu pentru a elabora o serie de memorii în privința Principatelor, ruga pe Catinca Rosetti, viitoarea sa cumnată, să adreseze scrisorile lor "în plic dublu, la Paris, la Alecsandri, rue du Helder nr. 2"[5]

După plecarea lui Vasile Alecsandri din capitala Franței, ei vor continua să corespondeze și să-și trimită salutări. Din păcate, mare parte din aceste epistole s-au pierdut sau n-au fost descoperite. La 26 iulie 1849, scriind lui Ion Ghica, cu care întreține o corespondență politică destul de regulată, îl ruga să le transmită lui Negri și Alecsandri că le va trimite ceva "prin viitorul curier" Într-adevăr, la 7 august 1849, Al.G. Golescu îi cerea lui Ghica să-i facă plăcerea "de a remite scrisoarea alăturată lui Alecsandri"[7] Se știe că Alexandru G. Golescu fusese trimis. în 1850, la Viena, puntru a se întâlni cu toți deputații români din Transilvania, Banat și Ungaria, care se găseau, cu Avram Iancu și Axente Sever, în capitala habsburgică, pentru a face o "asociație mare între toți românii"[8] În capitala austriacă, Golescu a sfătuit pe Iancu, Axente și Balint" să nu primească decorații rusești"[9]

Nicolae Bălcescu n-a fost mulțumit de activitatea desfășurată de Al.G. Golescu în Austria, exprimându-și temerea că, în loc "ca să roșească pe românii din partea locului... pe dânsul l-au prefăcutără din negru în negru-galben. E cam moale și fără îndrăzneală"[10] – conchidea amicul său. La 16 octombrie 1850, când Al.G. Golescu nu sosise la Paris, N. Bălcescu îl acuza, că s-a purtat moale, că n-a cutezat să meargă în Transilvania, pe când Ion C. Brătianu sta de două luni la Sibiu, "făcând propagandă, având relații în țară" Regretând că aceasta îi va aduce scăderea prestigiului în ochii revoluționarilor, Bălcescu îl eticheta de "moale, negru și fricos"[11]

Al.G. Golescu ajuns la Viena, se grăbește să scrie prietenului său Alecsandri, la 17 aprilie 1850. Din această epistolă aflăm multe lucruri despre Golescu și misiunea sa, ca și despre raporturile sale de amiciție cu Vasile Alecsandri și Costache Negri.

Mai întâi, Alexandru G. Golescu declară:

"Nu mai sunt cum m-ai cunoscut, pe timpul neînțelegerilor noastre; retragerea la Fontenay, în viața meditativă pe băncile vechii Sorbone,toate acestea trebuiau să aibă un sfârșit, căci la ce bun izolarea și meditația, dacă acestea nu ar servi ca să-ți scufunzi sufletul în splendorile eterne ale adevărului?"[12].

Neînțelegerile "noastre" la care se referea Al.G. Golescu, sunt nu cu Alecsandri, ci cele ale întregii emigrații române, ceea ce l-a determinat să

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

predea lui Ştefan Golescu postul de agent al proscrişilor români din Paris, fără a se retrage din viaţa activă. Iată cum explica el, la 17 februarie 1849, lui Ion Ghica, această atitudine a sa:

"În ceea ce mă priveşte, eu sunt atât de dezgustat de tot ceea ce se petrece între noi, că am luat hotărârea de a nu mă mai amesteca în nimic. Voi ceilalţi care sunteţi acolo, puteţi face mult bine prin relaţiile voastre cu turcii, veţi fi deci vinovaţi de a nu continua să lucraţi, chiar presupunând că nu veţi reuşi să vă faceţi înţeleşi. Eu de asemenea, dacă voi reuşi să mă hrănesc la Paris, voi continua să acţionez ca un simplu particular pe lângă jurnale şi prin note comunicate nu oficial (altfel spus în numele emigraţiei organizate), pe lângă persoanele cele mai influente de aci"[13].

Al.G. Golescu îşi justifică schimbarea de atitudine, nu prin firea sa dinamică sau poate prin insistenţele lui N. Bălcescu, ci prin nostalgia mai vechilor schimbări şi discuţii cu Alecsandri:

"Îţi aminteşti tu faimoasele noastre plimbări pe bulevarde şi discuţiile aprinse asupra puterii ideii ridicate la înălţimea unei religii? Iată unde trebuie să ajungă orice adevărate meditaţii, fără de care ea nu este decât un lux al spiritului, un lucru steril"[14].

În continuare, se scuză că n-a avut starea sufletească necesară să răspundă lui Costache Negri, iar, pe urmă, au venit pregătirile de drum:

"Am plecat deci fără să pot, pentru mulţumirea inimii, nici să răspund încântătoarei scrisori a bunului nostru Negri, nici să-ţi trimit ţie cuvinte şi un semn de amiciţie"[15].

Abia după aceea, Al.G. Golescu trece la obiectivul cel mai important al scrisorii – nevoia urgentă de 50 de ducaţi. Golescu îi atrage atenţia amicului său, viitorul creditor, că, deşi într-o foaie vieneză e trecut "rentier de la Bucureşti", foaia nu ştie că în "afara unor moşteniri de la rude îndepărtate, rentele nu se aplică decât la 200 de ducaţi pe an, ceea ce este deajuns pentru a-mi câştiga existenţa, nu pentru a-mi îngădui să mă transport, în timpul acestor trei luni (aprilie, mai şi iunie) la Viena, Berlin, Dresda, München, Hanovra, Stuttgart etc, etc."[16]. Al.G. Golescu, mai în glumă, mai în serios, îi atrage atenţia că nu prea este solvabil, dar că banii vor fi utili şi cauzei:

"Aşi putea adăuga ca un nou gaj, că, în doi ani, voi fi la minister sau la spânzurătoare, numai dacă nu voi deveni papă, în care caz mă voi feri de a mă compromite cu una sau cu cealaltă. În orice caz, averea mea va fi la această dată sau măritată sau lichidată şi în consecinţă creditorii mei vor intra în drepturile lor. Este clar?

Încrezător îţi reînoiesc rugămintea mea şi dorm liniştit, aşteptând 50 de care am nevoie numaidecât. Trimiţându-i îmi vei face mie si cauzei un mare

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

serviciu[17] Nu am cerut bani lui Negri pentru această afacere, deoarece îl cred într-o stare mai proastă decât a ta"

Se adresează însă amândoura, să vină, dacă vor putea, "la Viena, unde voi fi foarte mulțumit să întâlnesc pe unul din voi"[18]

Prima dintre cele patru scrisori expediate de Vasile Alecsandri lui Al.G. Golesu este datată: "Iași, aprilie 1850" Scrisă în limba franceză, ca și celelalte trei, epistola începe cu un aforism:

"Viața este o farsă și lumea este o scenă, în care fiecare joacă un rol oarecare, mai mult sau mai puțin prost"

Formularea unor aforisme grave se datorește faptului că, după întoarcerea lui în țară, a devenit sceptic, deoarece după ceea ce a putut observa, "este dezgustat de toate lucrurile" Cu toate că "Glasul patriei răsună, încă, în auzul și în inima mea", V. Alecsandri se plânge:

"Ce pot eu pentru ea! Ordinea lucrurilor nu s-a schimbat deloc pe aici, este la fel ca-n trecut... intrigi, farseori, mizerii si inerții. În Valahia idem"[19]

După această prezentare sumbră a situației social-economice și politico-morale din Principate, V Alecsandri trece la obiectul cel mai important al solicitării prietenului său, nu în spiritul vesel, cum a fost taxat exagerat de mult poetul de la Mircești, ci făcând haz de necaz, ca tot românul:

"Tu mi-ai cerut 50 galbeni. Bine! Eu îți răspund că 50, scăzând 20, rămân 30. Deci numai 30 îți trimit post-restant, la Viena, si nici un ban în plus, dintr-o rațiune foarte simplă aceea că cea mai frumoasă fiică a lumii nu poate da decât ceea ce are... iar eu sunt obligat sa acționez ca ea, caci tot ceea ce posed sunt 30 de galbeni."

Regretând că nu poate acoperi toate cheltuielile prietenului său, Alecsandri e mulțumit dacă se vor satisface pe jumătate și încheie în felul următor:

"În credința aceasta, eu te sarut călduros pe amândoi obrajii si-ți mulțumesc de a te fi gândit la mine și de a mă fi preferat în legătură cu serviciul pe care mi l-ai cerut. Este inutil să adaug ca regret infinit de a nu fi dispus decât de o parte a sumei...

Adevărul este că, neavând decât 30 de galbeni, nu ți-am trimis decât 30...

Drum bun dragă prietene și noroc bun!

Cu totul al tău, V.A."[20]

Scrisoarea la care ne-am referit mai sus demonstrează, o dată în plus, cunoscuta sărăcie a emigrației române. Negăsind bani pentru misiunea din Austria, a solicitat, din țară, vechiului amic și colaborator din capitala Franței.

A doua scrisoare trimisă de Vasile Alecsandri lui Al.G. Golescu pornește tot din Iași, în martie 1851 Este o dovadă a colaborării celor doi prieteni "la

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

onoarea şi gloria patriei", după expresia autorului. La propunerea de a se pregăti o ediţie în limba franceză a unor poezii populare româneşti, V. Alecsandri acceptă cu plăcere, cu mulţumire, cu satisfacţie şi cu entuziasm:

"Primesc cu plăcere propunerea d. Dumesnil-Michelet şi, din acest moment chiar, încep lucrul pentru a ordona notele mele asupra poeziei populare şi pentru a completa colecţiunea de cântece româneşti. Tu eşti un brav prieten, gândindu-te la mine cu această nouă ocazie. Eu voi fi întotdeauna foarte fericit de a contribui, cu toate mijloacele mele, la onoarea şi la gloria patriei noastre"[21].

Această lucrare, menită, în concepţia lui Al.G. Golescu, să facă propaganda cauzei româneşti prin demonstrarea geniului creator al poporului român, îl face pe Alecsandri să promită că va veni la Paris, în luna mai, "încărcat cu manuscrise destinate d. Dumesnil-Michelet"[22].

Pentru a grăbi lucrarea şi a i se uşura lucrul, îl roagă să-i solicite lui C.A. Rosetti lista "baladelor pe care le are deja traduse", promiţând încă o dată că, pentru rest se "însărcinează cu plăcere"[23] Scrisoarea se termină cu promisiunea că, la sosirea poetului la Paris, îi va aduce el însuşi lui Golescu lucrările cerute[24]

A doua categorie de scrisori, cuprinzând două epistole din 1869, prezintă două cereri de natură mai mult personală. Alecsandri solicită ministrului Al.G. Golescu să-l ajute în soluţionarea unor chestiuni care prezintă şi un grad mare de interes personal, de care, însă, este convins că sunt corecte, că nu cere amicului său, în spiritul legalităţii şi echităţii, decât repararea unor nedreptăţi.

Scrisoarea din 14 februarie 1869 îi atrage atenţia că a trimis ministrului Lucrărilor publice o petiţie privind staţia căii ferate, ce fusese fixată la Mirceşti, "şi care, pe neaşteptate, a fost transferată în vecinătatea mea, la Hălăuceşti", prin intervenţia a doi greci: Costică Suţu şi prinţul Moruzi. Considerând acest fapt un abuz, a adresat o suplică guvernului, expediind şi una din partea locuitorilor "din vecinătate" şi roagă să le dea "întreaga atenţie, în cazul când prinţul D. Ghica le va supune hotărârii consiliului"[25] Scrisoarea se încheie cu convingerea "că sunt în dreptul meu şi-s apărător al intereselor mele şi ale întregii populaţii"[26]. Dacă în prima scrisoare semna: "V.A.", în a doua "V. Alexandri", de data aceasta a optat pentru "V. Alecsandri"[27]

În ultima epistolă, denumită de poet: scrisorică, V. Alecsandri solicita, din Galaţi, la 20 septembrie 1869, amicului său, să ia sub înalta sa protecţie "pe directorul actual al Domeniului Galaţi, domnul Metz, care merită în toate privinţele să ocupe postul său, cât mai mult timp posibil"[28] şi care este ameninţat să-l piardă, datorită unor "persoane binevoitoare", ce caută să-l prezinte într-o lumină nefavorabilă, pentru a-l înlocui. Îl mai roagă să-i acorde un

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

concediu de odihnă, pentru a-și rezolva niște afaceri familiale, în Moldova de Sus[29]

Scrisorile pe care le-am prezentat mai sus aduc noi informații privitoare la colaborarea celor doi ctitori ai României moderne, la lupta lor pentru unitate și independență națională, dar și la cunoașterea de către Europa – și, în special, de către francofoni – a geniului creator al poporului român.

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

Note

1. Bodea, Cornelia, *Lupta românilor pentru unitatea națională*, București, Ed. Academiei, 1967, p. 12 și urm.
2. *Ibidem*, p. 25.
3. Fotino, George, *Din vremea Renașterii naționale a Țării Românești. Boierii Golești*, București, 1939, tom II, p. 270.
4. V. Dumitru, *Diplomații Unirii*, București, Ed. Academiei, 1979, p. 51 și Cardaș, C., în "Floarea soarelui", an VI, iulie-decembrie 1928, p. 27.
5. *Biblioteca Academiei Române. Scrisoarea lui Alexandru G. Golescu către Catinca R. Golescu (n. Rosetti)*, S 61(1)/CCXXIV.
6. *Ibidem*, *Scrisoarea lui Alexandru G. Golescu către Ion Ghica*, S 26(14)/DXCV.
7. *Ibidem*, S 26(15)/DCXV.
8. Bălcescu, N., *Opere*, IV, *Corespondență. Scrisori. Memorii. Adrese. Documente, Note și Materiale*, ed. critică de G. Zane, București, Ed. Acad., 1964, p. 274.
9. *Ibidem*, p. 216.
10. *Ibidem*, p. 323.
11. *Ibidem*, p. 337.
12. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, ediție îngrijită, prefață, note, traduceri de Marta Anineanu, București, Ed. Minerva, 1978, p. 218.
13. *Bibl. Acad. Rom., Fond Ion Ghica*, S 26(2)/DCXV.
14. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, ediție îngrijită, prefața, note, traduceri de Marta Anineanu, București, Ed. Minerva, 1978, p. 218.
15. *Ibidem*.
16. *Ibidem*.
17. *Ibidem*, p. 221.
18. *Ibidem*.
19. *Biblioteca Națională. Fond Saint George. Scrisoarea lui Vasile Alecsandri către Alexandru G. Golescu*, aprilie 1850.
20. *Ibidem*.
21. *Ibidem*, martie 1851.
22. *Ibidem*.
23. *Ibidem*.
24. *Ibidem*.
25. *Ibidem*, 14 februarie 1869.
26. *Ibidem*.
27. *Ibidem*.
28. *Ibidem*, 20 septembrie 1869.
29. *Ibidem*.

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro

Nouvelles preuves de l'amitié Al. G. Golescu – V. Alecsandri

L'auteur présente par l'analyse quatre lettres de V Alecsandri à Al.G. Golescu, des nouvelles preuves de la collaboration politique et amicale des deux fondateurs de la Roumanie moderne, dans leur lutte pour l'unité et l'indépendence nationale, et la préoccupation commune pour la connaissance de la génie du peuple roumain dans l'Europe.

http://www.cimec.ro / http://cmiabc.ro